

EHBO VOOR JACHTHONDEN IN HET VELD (1)

WAT TE DOEN ALS

UW HOND SPOEDHULP NODIG HEEFT?

Tekst Judith Habets
Foto's Anoeska van Slegtenhorst

In deze tweedelige serie krijgt u tips over hoe snel juist te handelen bij een aantal ongelukken die uw hond tijdens het werken in de jachtpraktijk kunnen overkomen. Alle informatie is afkomstig uit de eendaagse cursus 'Spoedhulp voor werkende jachthonden', onlangs voor het eerst gegeven door dierenartsen Kevin van Gaalen en Ischa Swartz van Caressa Dierenziekenhuizen.

Een praktijkvoorbeeld: een jachthond rent achter een aangeschoten konijn aan, maar klapt onderweg met haar borstkas op een blootliggende pijp in het veld. Ze komt netjes terug met het konijn, maar gaat even later liggen om niet meer op te staan. Weet u wat u als eerste moet bekijken om de ernst van de situatie in te schatten?

'Beginnen met heroïsche daden heeft geen zin als je niet weet hoe het lichaam van je hond onder normale omstandigheden functioneert', trapt dierenarts Kevin van Gaalen de cursus af. Samen met dierenarts en eigenaar Ischa Swartz geeft hij de EHBO-cursus. Hun eerste advies is dan ook: doe regelmatig een algemeen lichamelijk onderzoek bij uw hond, zodat u weet hoe uw hond er in zijn normale doen uit ziet. Gebruik daarvoor uw eigen zintuigen: zie, hoor, ruik en voel.

Ischa Swartz voert algemeen lichamenlijk onderzoek uit

Kevin van Gaalen geeft uitleg

Algemeen lichamenlijk onderzoek

Van de volgende onderdelen van het lichaam is het goed als u weet hoe ze er in normale omstandigheden uit zien: ogen, oren, neus, bek, (de beweging van de) kop en nek, buik, staart, borst, poten (vergeet vooral niet de voetzolen te bekijken op vreemde voorwerpen, sneetjes, afgescheurde nagels en ontvelling) en hartslag. Bij een gezonde hond ligt de hartslag tussen de 60 en 120 slagen per minuut. U vindt het hart waar de elleboog de borst 'raakt'. Weet u eenmaal hoe de hond er in zijn normale doen uitziet en voelt, dan kunt u makkelijker afwijkingen constateren. Ontlast de hond bijvoorbeeld zijn poot, dan heeft hij daar last van. Ruikt de hond ammoniakachtig, dan kan er sprake zijn van nierproblemen.

Ongelukken in het veld

Van alle ongevallen die tijdens de jachtpraktijk kunnen gebeuren is de ergste, meest levensbedreigende wel de shock. Vaak is de oorzaak van een shock uitdroging of zwaar bloedverlies. Shock kan ontstaan door zwaar bloedverlies, ook in combinatie met extreme pijn door bijvoorbeeld weefselschade, of door een groot bloedvat dat verstopt raakt in de longen. Gelukkig komt het zelden voor dat honden in een shock raken, maar hij kan een schotwond oplopen of zijn buik kan worden opengereten door prikkeldraad of een wild zwijn. De behandelmethodede voor een shock komt ook terug bij andere ongevallen.

Shock

Na een ongeluk doet het lichaam van uw hond er alles aan om de vitale lichaamsfuncties, zoals het hart en de hersenen, toch van bloed en daarmee zuurstof te voorzien. Bij een shock is de druk in de bloedvaten zo laag, dat dat niet meer lukt. Het gebrek aan doorbloeding zorgt voor gebrek aan zuurstof, waardoor cellen afsterven. Dat maakt shock tot een acute, levensbedreigende toestand waarmee u altijd zo snel mogelijk naar een dierenarts moet. Belangrijk om te weten is dat de verschillende typen shock allemaal op een andere manier worden behandeld. Voor alle soorten shock gelden de volgende symptomen:

- Snelle ademhaling en hartslag
- Lage lichaamstemperatuur
- Koude oren en ledematen
- De hond oogt suf, traag en zwak
- Bleek of blauw tandvlees
- Het duurt langer dan 2 seconden voordat het tandvlees weer kleurt als u erop duwt.

Zorg dat je weet hoe het lichaam van je hond onder normale omstandigheden functioneert

Behandeling shock

Schat in hoe hoog het bewustzijnsniveau van uw hond is. Klap in uw handen, roep zijn naam of fluit. Let daarbij overigens goed op uw eigen veiligheid: een hond die plotseling bij komt kan agressief gedrag vertonen, ook naar de baas die hij normaal gesproken voor 100% vertrouwt. Reageert de hond niet of slecht op uw signalen, begin dan meteen met het in kaart brengen van de situatie. Hier werpt het zijn vruchten af als u regelmatig uw hond lichamenlijk heeft onderzocht: u bent daar handig in geworden en kunt sneller beoordelen wat er aan de hand is.

Controleer de hartslag

De hartslag kunt u voelen bij de borstkas net achter de linker elleboog. Druk met uw wijsvinger tussen de ribben, een normale hartslag varieert tussen 60-120 slagen per minuut. U kunt de hartslag ook voelen bij de liezen.

Controleer de ademhaling

Kijk goed naar de beweging van de borstkas gedurende 15 seconden: een normale ademhalingsfrequentie varieert tussen de 10-30 ademhalingen per minuut.

Controleer de luchtwegen

Strek de hals en beweeg de kop iets naar achteren. Trek de tong naar voren zodat de luchtwegen vrij blijven. Haal slijm, braaksel of vreemde voorwerpen uit zijn bek of keel.

Controleer de reflexen

Knijp in zijn tenen. Trekt de hond alleen zijn poot terug, dan is dat een reflex. Schuif het ooglid open en leg voorzichtig uw vinger op de lens. Draait de hond daarbij ook zijn hoofd om, dan is hij nog bij bewustzijn.

Controleer de kleur van het tandvlees

Bleek: bloedarmoede en vroege shock
Wit: ernstige bloedarmoede en shock
Blauw: shock en zuurstoftekort
Geel: leverproblemen
Rood: vergiftiging of bloeding
Als het tandvlees plakkerig aanvoelt, kan dat wijzen op uitdroging.

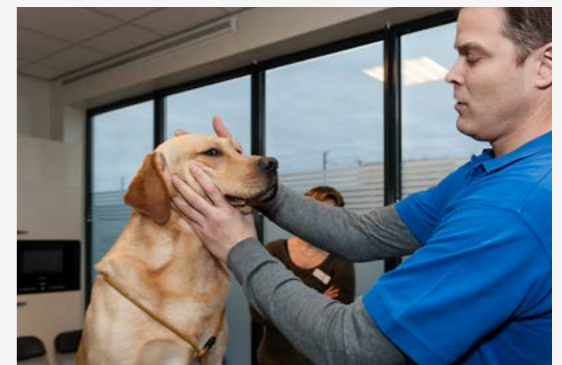
Controleer de hartslag
Hartslag voelen aan de achterkant van de poot bij de liezen

Controleer de ademhaling
Check de beweging van de borstkas

Controleer de luchtwegen
Strek de hals en beweeg de kop naar achteren

Controleer de reflexen
Controleer de oogreflex

Controleer de vullingstijd van de bloedvaten

Hier wordt meestal het tandvlees voor gebruikt. Druk zo stevig op het tandvlees dat de afdruk van uw vinger het tandvlees wit maakt en wacht tot de kleur weer bijtrekt:

- Minder dan 1 seconde: te snel, hoge bloeddruk
- Tussen de 1 en 2 seconden: goed
- Meer dan 2 seconden: te langzaam, shock

Noodtransport

Zorg ervoor dat de hond niet verder afkoelt en wikkel hem in een (nood)deken. Houd de luchtwegen vrij, zoals hierboven beschreven. Heeft de hond uitwendige bloedingen, stop deze dan met een drukverband of met plastic vershoudfolie. Leg de hond op een (nood)deken of een jas en houdt de punten zo kort mogelijk vast, zodat de hond niet in een kuil ligt. U heeft van te voren uitgezocht welke dierenartsenpraktijk u kunt bellen. Vertel hen uw bevindingen, zodat zij alvast voorbereidende maatregelen kunnen treffen om de behandeling zo snel mogelijk te starten.

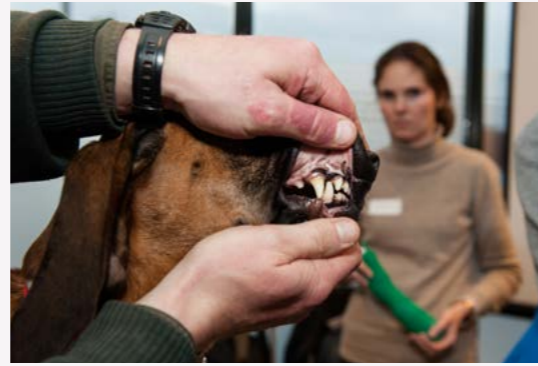
Levensreddende handelingen

Als het erg lang duurt voordat u bij een dierenarts bent, kunt u beginnen met een aantal levensreddende handelingen, zoals een reanimatie. 'Je bent een held als je dat tot een goed einde weet te brengen', zegt Swartz. 'Weet dat de hond in feite al dood was voordat je begint, maar het is altijd beter dan niets doen.'

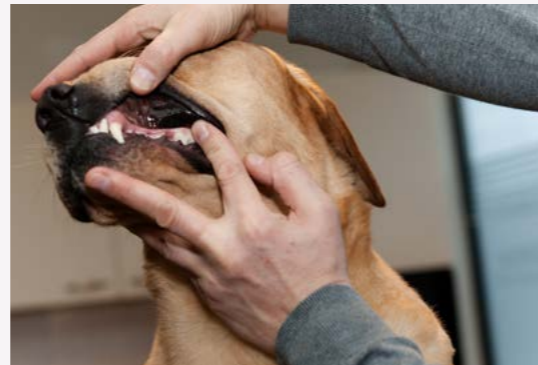
Reanimatie

Maak de luchtwegen vrij. U kunt nu beginnen met beademen van de hond: plaats uw mond op zijn neus terwijl u zijn bek gesloten houdt en blaas tot zijn borst omhoog komt. Herhaal dit iedere 4 seconden, dat betekent 15 keer per minuut blazen. Na iedere 4 ademteugen controleert u de hartslag. Hierna begint u met de hartmassage: leg de muis van uw rechterhand achter de linker elleboog van de hond op de borstwand. De muis van uw linkerhand legt u weer op uw rechterhand. Strek uw armen en druk richting de grond en iets gekanteld richting de rug. Bij kleine honden kunt u aan iedere kant van de borstkast een hand plaatsen en uw handen vervolgens samendrukken. Herhaal dit 100 keer in een minuut. U wisselt het beademen en de hartmassage daarna als volgt af: 25 keer hartmassage – stop – 3 ademteugen – stop – 25 keer hartmassage, etc. Na 15 minuten heeft reanimatie geen zin meer.

Controleer de kleur van het tandvlees

Controleer de vullingstijd van de bloedvaten

Noodtransport
Leg bij uitwendige bloedingen een drukverband aan

Reanimatie
beademen van de hond door de neus

Gelukkig komt het zelden voor dat honden in een shock raken

Schotwonden

Als de hond een schotwond heeft opgelopen (die aan de buitenkant vaak minder erg lijkt dan die in werkelijkheid is), stelp dan het bloed met een drukverband, een schone doek of vershoudfolie. Probeer nooit de hagelkorrels of kogel te verwijderen: dit kan ernstige bloedingen veroorzaken. Bij kop- en borstwonden is het snel stelpen van het bloed extra belangrijk vanwege schade aan hersenen en hart en longen. Zorg er bij het verbinden van buikwonden voor dat u druk uitoefent op de wond én de buik. Is uw hond geraakt in een van zijn poten, dan stelt u het bloed en zorgt u eventueel voor een spalk die de poot stabiliseert. Meer over het aanleggen van verbanden leest u in deel 2.

Op deze röntgenfoto is duidelijk een luchtbuuskogel te zien

Goede afloop

Met de op de pijp geklapte jachthond is het gelukkig goed afgelopen. Haar baasje, die meteen zag dat de hond anders reageerde dan normaal, bracht haar direct naar een dienstdoende dierenarts die constateerde dat de hond als gevolg van de klap een bloedzak in haar borstkast had. Dankzij een drukverband is het teveel aan bloed langzaam weer opgenomen in het lichaam. •

Caressa Dierenziekenhuizen organiseert bij voldoende belangstelling EHBO-cursussen voor jachthonden in het veld op hun locatie in Utrecht. De cursus kost € 100,- inclusief lunch en duurt een dag. U krijgt een EHBO-kit mee naar huis. Geef u op via kevin@dierenziekenhuizen.nl en u krijgt bericht als er nieuwe data zijn.

Wat u altijd bij de hand moet hebben

- U bent vaak niet op uw eigen locatie aan het werk. Zoek van te voren de dichtstbijzijnde dierenartspraktijk op die 24/7 dienst heeft en zet het nummer alvast in uw telefoon. Let er op of de praktijk goed toegerust is voor noodsituaties.
- Zorg voor een (nood)deken in de auto. Essentieel voor het warm houden van een onderkoelde hond en om de hond te kunnen transporteren in geval van nood.
- Een noodverband of een rol vershoudfolie in de auto. Vershoudfolie houdt wonden relatief schoon, is sterk, u kunt er grote oppervlakten mee afdekken en bloedingen mee stelpen.

